

קונטרס אחרון ומהדו"ב בשוע"ר

הקדמת בני הגאון המחבר

מיוסד על פי דעת כל הפוסקים ראשונים ואחרונים, ובראשם הרב בעל מגן אברהם, לא הפריז על המדה לחלוק עליהם, רק להכריע ביניהם בראיות צודקות יתנו עידיהן ויגידו.

שוע"ר סי' תמב

יד חמץ שנתערב מין במינו יבש ביבש, שאין נבללים זה בתוך זה, כגון שנפלו חטים שנפלו עליהם מים ונתבקעו ונתנגבו ונתייבשו ואין ביקוען ניכר, ונתערבו בחטים יבישים כשרים הרבה מהם, מותר להשהותם עד לאחר הפסח.

יח ויש חולקין על זה ואומרים, כיון שאסור לאכול בפסח כלום מזה התערובת, ואפילו מכר כל התערובת לנכרי קודם הפסח ולא שייר ממנו אלא משהו אסור לאכול בפסח, אסור גם כן להשהותו, גזירה שמא יבא לאכול. ואם שכח ולא ביערו קודם הפסח ונזכר בתוך הפסח צריך לבערו מן העולם לגמרי. ויש לחוש לדבריהם, אם אין שם הפסד מרובה.

כז בצק המונח בסדקי עריבה ... שמודבק בה ... אם אין ממנו כזית ... אינו צריך לבערו, אם כבר בטלו.

כח די לו בביטול ... אם הוא מודבק בה. אבל אם אינו דבוק בה ... חייב לבערו אע"פ שכבר ביטל.

כט בצק הדבוק לכותל ... אם אין ממנו כזית במקום אחד די לו בביטול ... אבל אם לא ביטלן ... חייב לבערו מן העולם לגמרי, גזירה משום כזית, שהוא עובר עליו מן התורה אם לא ביטלו.

נוסח כתב היד

הרי אסור גם כן להשהותם (משמעות הרמב"ם פ"ד והה"מ, וריש פ"א. והטור ורשב"א, ומרדכי, והגהות מיימוניות, וט"ז סוס"י תמ"ז. דלא כמ"א סי' תמ"ז ס"ק יא.

קונטרס אחרון סוף ס"ק י

זהו פשוט לפי דעת המ"א ... דסבירא ליה דמשום חוזר ונייעור לחוד אין איסור להשהות ... לחוש לדעת הרשב"א והמרדכי והגהות מיימוניות וט"ז ופרי חדש, שהרי לדעתם כשם שאסור לאכול משום שחוזר ונייעור כך אסור להשהותו מהאי טעמא. ומכל מקום בהפסד מרובה וכהאי גוונא יש להקל, שהרי דעת השו"ע בסי' תס"ו ס"ד דלא אמרינן חוזר ונייעור לענין להשהות.

קונטרס אחרון ס"ק יח

הנה המ"א, אחר שהביא המחלוקת ... סיים בזה הלשון, ופשוט דאפילו פחות מכזית צריך ביטול, ואם לא ביטלו צריך ביעור עכ"ל. משמע מדבריו דאפילו אם הוא דבוק לבית ... אע"כ צריך ביטול, אפילו אין שם אלא פחות מכזית בלבד. ולא כתבתי כן בפנים, משום דבאמת דבריו תמוהים ... דלמאן דאמר פחות מכזית א"צ ביעור היינו אפילו לא ביטלו).

שוע"ר סי' תמו

ג אם אין בה כזית לא יברך על ביעורה, לפי שיי"א שפחות מכזית חמץ א"צ לבערו כלל אם כבר ביטלו קודם הפסח.

ד אם נתחמצה לו עיסה בתוך הפסח שאין בידו לבטלו עכשיו, אע"פ שאין בה כזית חייב לבערו לדברי הכל, גזירה משום כזית שלם שעובר עליו בבל יראה ובל ימצא מן התורה, ולפיכך חייב לברך על ביעורה.

שוע"ר סי' תמז

א החמירו בו חכמים שאוסר תערובתו במשהו, בין באכילה בין בהנאה ... ובין שנתערב לח בלח ... שאסור להשהותו בפסח.

כב ככר שנחתך ממנו הרבה ונתבטל חשיבותו, ואחר כך נתערב בפרוסות אחרות של מצה, אסור לאכול וליהנות מהתערובת בתוך הפסח מליל ט"ו ואילך, ואפילו להשהותם עד לאחר הפסח אסור כמו שנתבאר בסי' תמ"ב ... כשמגיע הפסח הרי הוא חוזר ונייעור, ואוסר את כל התערובת, כאלו נתערב עכשיו בפסח (ויש חולקין. ויש לסמוך על דבריהם בשעת הדחק, כמו שיתבאר). אבל חמץ שנתערב בהיתר לח בלח שהן נבללין, ונתבטל קודם הפסח בס' ... אינו חוזר ונייעור בפסח.

שוע"ר סי' תנג

יב ואפילו חטה אחת שנפלו עליה מים ונתבקעה, ואחר כך נתייבשה, ונפלה לתוך כרי גדול של חטים, אם אינו רוצה לטחנם קודם הפסח אסור להשהותם, כדין יבש ביבש שנתבטל קודם הפסח, כמו שנתבאר בסי' תמ"ב. כיצד יעשה אם יש הפסד מרובה או שעת הדחק.

שוע"ר סי' תנט

כא די לו בביטול ... אם ... אין בו כזית בצק דבוק.

שו"ת צמח צדק או"ח סי' יח ס"ד

ששמעתי ממנו בעצמו, שיש כמה דברים שחוזר בו ממ"ש שם, מפני שנשמך אז יותר מדאי על המגן אברהם.